

Afghanistan. At gøre kvinder fri af undertrykkelse var et af målene, da Danmark og allierede gik i krig i Helmandprovinsen. I dag har Taleban generobret kontrollen med størsteparten af provinsen. Og det er igen blevet sværere at være kvinde.

Hellere fred end rettigheder

AF NANNA MUUS STEFFENSEN

GERESHK – »Under Taleban var kvinder som køer, der bare skulle fodres, indtil de døde. Jeg stoler ikke på Taleban,« siger Ayesha, en kvinde midt i 20'erne. Hendes burka er løftet op over ansigtet og hænger bagover som et stort, blåt hår. Burkaen i sig selv siger intet om den, der går med den.

Ayesha blev voksen i en krig, som blandt andet skulle bringe fred og frihed til kvinderne i Afghanistan. Når danske politikere har skullet opregne resultaterne af vores militære indsats i Afghanistan med 43 dræbte danske soldater, har afghanske kvinders forbedrede muligheder for at komme ud af midaldrelige tilstande stået højt på listen. Så sent som sidste år talte daværende udenrigsminister Anders Samuelsen varmt om kvinders fremskridt under et besøg i Kabul.

I nogle år lykkedes projektet til en vis grad for nogle kvinder her i Gereshk, hvor danske soldater kæmpede for at holde Taleban på afstand af byen. Men siden danskerne og briterne rejste, er sikkerheden blevet dårligere dag for dag. Krigens stoppe aldrig.

»Vi er krigsfængte. Uden kampe er vi som et bryllup uden musik,« siger Ayesha. Vi kan ikke mødes ude i byen eller hjemme hos hende, så vi sidder i et tidligere aktivitetscenter for kvinder, som blev bygget og drevet for danske midler. To drenge og to piger gynger ude i gården.

»Afghanere dræber afghanere. Mænd dræber mænd. Der er ikke nogen muslimer her, som slås mod vantro, de slås bare mod hinanden,« siger Ayesha. Avisen har ændret hendes navn af hensyn til hendes sikkerhed.

Vil dolke os i ryggen

USA og Taleban var indtil sidste weekend på nippet til at indgå en aftale, som ville betyde, at USA skulle begynde at trække sine 14.000 tropper hjem. Til gengæld skulle Taleban forpligte sig til at bekæmpe terrorgrupper som al-Qaeda og Islamisk Stat og begynde forhandlinger med regeringen i Kabul om den politiske fremtid.

Men i weekenden aflyste den amerikanske præsident Trump i tre tweets et møde med Talebans top og den afghanske præsident Ashraf Ghani og erklærede forhandlingerne for sammenbrudte. Aftalen havde ellers været næsten et år undervejs, og forhandlingerne var i den sidste fase. USAs udenrigsminister, Mike Pompeo, har dog ladet muligheden for at genoptage forhandlingerne stå åben, men hvornår det eventuelt kan ske, er uklart. Taleban svarede igen med at sværge endnu mere død og ødelæggelse over udlændinge i Afghanistan.

Trump begrundede afblæsningen af forhandlingerne med et Taleban-angreb, som dræbte en amerikansk soldat i hovedstaden Kabul i sidste uge. Men siden har kilder med kendskab til sagen berettet, at der også var uenigheder om, hvor aftalen skulle offentliggøres.

Ayesha har aldrig haft tiltro til USAs forhandlinger med talebanernes topledelse. Hvis den eneste vej til fred er at forhandle med Taleban, så er det et valg mellem fred eller rettigheder, mener hun. Og Ayesha har ikke tænkt sig at give en eneste flig af sine nyvundne rettigheder til mændene med de sorte turbaner.

»De vil få os til at tro, at vi er sikre, og så dolke os i ryggen,« siger Ayesha. Imens hun taler, lyder skud ude i byen.

Ayesha kom i skole, da Taleban blev sat fra magten efter den

»Jeg og mine svigerdøtre har ikke brug for at gå ud af huset. Vi har ikke brug for rettigheder. Vi har brug for fred,« siger Gul Babo. Hendes niece blev ramt af en vildfarende kugle og ligger nu, lam i den ene side, på et hospital i Lashkar Gah. FOTO: NANNA MUUS STEFFENSEN

amerikansk-ledede invasion i 2001. Der gik hun i mere end ti år, en uddannelse, de færreste kvinder her kommer i nærheden af. Hun er en af dem, der har fået noget ud af den danske indsats. Med soldaternes ankomst i 2006 kom penge og projekter, som skulle lære kvinder om rettigheder og håndværk.

Da muezzinen kalder til middagssbøn i moskeen, kaster Ayesha burkaen over sin røde kjole med blomsterbroderier og skynder sig hjem gennem basaren for at gøre frokosten klar til sin mand. Noget har ændret sig siden 2001, meget har ikke. Siden hun blev gift, har Ayesha gået hjemme og taget sig af barn, hus og mand. På den måde er hendes liv ikke så anderledes end de fleste afghanske kvinders.

Fjenden tog kontrol

Da krigen var på sit højeste, var der over 700 danske soldater i Helmand med base i Camp Price ved Gereshk. I 2014 forlod de danske soldater Helmand, og i dag holder et fugleskræmsel vagt ved indkørslen til Camp Price. Basen er forladt med undtagelse af få officerer fra den afghanske efterretningstjeneste og politiet. En rød kat slikker sig i spisesalen, og et flosset afghansk flag blafre over lejren.

Ved siden af ligger den nye afghanske base, hvor den fortsatte kamp mod Taleban omkring Gereshk dirigeres fra. En af dirigenterne er oberstløjtnant Safiullah Ghiasi; en stor og bred krigsmand med et smil som en kæk onkel. Han har kæmpet her i 13 år.

På et stort kontor med to plastikjuletræer i den ene ende bliver et kort over området foldet ud på et kaffebord. Oberstløjtnant Ghiasi kaster et blik på kortet og banker en stor finger ned over de prikker, som viser tidligere dansk-britiske lejre, mens han gennemgår, hvem der har kontrollen med dem nu.

»Zumberlay, fjenden. Khar Nikah, fjenden. Rahim Kalay, fjenden,« remser han op.

Danmark havde i en periode ansvaret for indsatsen i floddalen nord for Gereshk. Længere nord på sad Taleban på byen Musa Qala. Danskerne kæmpede sig længere og længere opad for at holde Taleban væk fra Gereshk, og imens skulle projekter skabe udvikling for beboerne. Det håbede man ville opbygge et naturligt bolværk mod Taleban i samfundet.

»Der gik fem-seks måneder, fra udlændingene rejste, til Taleban tog det meste af området,« siger Ghiasi.

En af hans kolleger mener, at der gik et år, men konklusionen er den samme: Området, som danske soldater kæmpede og døde for, er for længe på Talebans hænder.

USA har stadig 14.000 soldater i Afghanistan, og præsident Trump har været ivrig for at få dem ud. Den aftale, som stort set var forhandlet på plads, ville have betydet tilbagetrækning af tropperne inden for 16 måneder. En scribe blodige terrorangreb i den seneste tid har gjort mange afghanere skeptiske over for, om Taleban overhovedet ville gå med til en våbenhvile.

På kontoret på militærbasen sidder også major Mohammed Daud Naseri bag et enormt skrivebord. »Vi savner de dage, hvor udlændingene var her,« siger han.

»Taleban giver os kamp til tænderne. Hvis de sidste udenlandske styrker rejser, kommer vi til at få mange problemer,« fortsætter majoren. Den frie tone varer, indtil majorens presseansvarlige dumper ned i en lænestol ved siden af skrivebordet. Efter en kort samtale mellem de to hedder den officielle linje fra nu af, at de afghanske styrker er fuldt beredte til at bekriige og besejre Taleban.

Hellere fred end rettigheder

Mens de større byer i provinsen, Gereshk og Lashkar Gah, har været relativt sikre, har særligt befolkningen på landet oplevet krigen dagligt. Og kvindefrigørelsen er ikke nået særlig langt uden for bygrænserne.

Gul Babo anslår, at hun er et sted mellem 40 og 60 år gammel. Ligesom 87 procent af de afghanske kvinder har hun ikke lært at skrive og læse.

»Jeg og mine svigerdøtre har ikke brug for at gå ud af huset. Vi har ikke brug for rettigheder. Vi har brug for fred,« siger Gul Babo.

Hun sidder ved sin nieces sengekant på et hospital i Lashkar Gah. Tiårige Sharifa blev ramt af en vildfarende kugle, mens hun lå og sov derhjemme. Kuglen gik ind og ud af hendes hoved. På mirakuløs vis er hun ved bevidsthed, men lam i den ene side. Hendes øjne er opspilede og ser igennem sygeplejerskerne. Gul Babo lægger forsigtigt Sharifa om på siden og stopper en pude bag hendes ryg.

»Jeg ved faktisk ikke, hvad de slås om. Jeg ved bare, at vi alle lider. Alt, hvad jeg ser, er muslimer, som slås og slår hinanden ihjel,« siger Gul Babo.

»Vi er ingen trussel og har ingen magt. Vi sidder bare derhjemme og bliver slået ihjel.«

Gul Babo havde gerne set en aftale mellem USA og Taleban. Det er på høje tid med fred, »så ville de her senge stå tomme,« siger hun og ser ud over hospitalets stuen.

Det anslås, at kun omkring en million børn gik i skole under Talebans styre, et fåtal af dem piger. Nu går over 3,6 millioner piger i skole og 100.000 kvinder på universiteter, ifølge data som New York Times har indhentet fra undervisningsministeriet.

På trods af disse og andre fremskridt vurderes Afghanistan stadig at være blandt de værste steder i verden at være kvinde. Angreb på skoler, især for piger, er tredoblet fra 2017 til 2018, ifølge UNICEF. To ud af tre afghanske piger går stadig ikke i skole, hedder det i en rapport fra Human Rights Watch. En tredjedel af pigerne bliver gift, inden de er fyldt 18 år, rapporterer Amnesty International.

Men alt det her med rettigheder – ret til selv at vælge sin mand, sige sin mening, gå frit på gaden – er ikke noget, der interesserer Gul Babo stort.

»Jeg kender ikke noget til de der ting. Jeg kommer fra landet, og der har vi ikke den slags,« siger Gul Babo, som er mor til ni.

Hun slår en latter op og slår ud med hænderne, da snakken falder på det kommende afghanske præsidentvalg den 28. september.

»Åh, gud, jeg aner ikke, hvem der stiller op. Jeg har intet ID-kort, hvordan skal jeg kunne stemme? Det gør jo ingen forskel,« siger hun.

»Jeg stemte hverken på Taleban eller på den her regering.«

Kulturen er uændret

Kun knap en million af Afghanistans omkring 35 millioner indbyggere bor i Helmand. Alligevel er provinsen det farligste sted for civile uden for hovedstaden Kabul. I sidste uge blev én af Helmands helte, den pensionerede lokale politichef Ghulam Sakhi, myrdet af Taleban på åben gade i hovedbyen Lashkar Gah, som ellers betragtes som relativt sikker. Talebanbevægelsen står i dag stærkere end på noget andet tidspunkt siden 2001.

Et område syd for Gereshk var indtil sidste år kontrolleret af Taleban. Alt i det gule, sandede landskab vidner om krigen. Med rød graffiti på murene har talebankrigere noteret, hvor de har placeret sprængladninger. I hjem, skoler og klinikker er der lavet skydeskår, og murene er overstrøgne med skudhuller. Langs vejene ses grav på grav på grav i hundrevis, hvis ikke tusindvis. Farverige vimpler blafre i vinden over de døde.

Når livet bliver farligere, bliver det også sværere at være kvinde, fortæller Sakina Rakhshani. Hun sidder i en grøn have med stokroser i Gereshk. På den anden side af vejen tårner en militærbase sig op som en borg. To af hendes døtre leger i græsset.

Sakina arbejder på en sundhedsklinik og rådgiver mødre med fejl- og underernærede børn. Det er der behov for. Med krig kommer dårlig økonomi, arbejdsløshed og fattigdom. 90 procent af afghanerne har svært ved at klare sig for deres indkomst, viser en undersøgelse fra Gallup. Situationen er bedre nu end under Talebanregimet, men værre end for ti år siden, mener Sakina.

»Kvinder er uden arbejde; de har ikke kunnet fortsætte med at bruge de ting, de lærte på kurserne,« siger hun.

Da soldaterne forsvandt, forsvandt også pengene og projekterne for kvinder, siger Sakina. Kvinderne i byen stod tilbage over for et samfund, over for mænd, som i bund og grund ikke havde ændret sig.

»I Afghanistan har mænd for vane bare at ignorere kvinder,« siger Sakina Rakhshani.

»Vi har ikke kunnet ændre kulturen. Kvinder kan stadig ikke bestemme over deres eget liv.«

BELIEVE
IN BEAUTY

Opalglassets særlige lys blænder ikke, men skaber en varm og indbydende atmosfære. Den populære Caravaggio™ lampe i opalglas fås nu til en særpris i alle størrelser.

SÆRPRISER FRA 1.395 KR.

Kampagnen gælder alle modeller fra 1. september til 31. oktober 2019

Find nærmeste butik eller køb online på fritzhanzen.com

FRITZ HANSEN